

Fatih Soltan Mämmet. Suratkeş Bellini we portret sungaty hakynda

Category: Kitapcy, Şekillendiriş we heýkeltaraşlyk sungaty
написано kitapcy | 23 январа, 2025

Fatih Soltan Mämmet. Suratkeş Bellini we portret sungaty hakynda FATİH-RESSAM BELLİNİ VE PORTRE SANATI ÜZERİNE

Bugün, Türk sanatına ait eserlerin bilgilerinin, ancak bir bölümüne sahip olduğumuz bir gerçektir. Gün yüzüne henüz çıkarılmamış eserleri saymazsak, tüm dünyanın ünlü müze ve kütüphanelerinin baş köşelerinde, Türk sanat eserleri bulunmaktadır. Bu kültür ve sanat varlıklarımız, tarih boyunca Türklerin, güzel sanatlara verdiği değeri gösteren ve ispatlayan en kıymetli hazinelerimizdir.

Tarih medeniyetin kanıtları ile devam etmektedir. 13 yüzyıla gelindiğinde, Osman Bey tarafından Bursa civarında, doğanın en güzel renklerinin, katmerli yeşil tonları ile bezenen topraklarında, “Osmanlı Devleti” kurulmaktadır. 15. yüzyılda ise, Osmanlı’nın başında, 29 Mart 1432’de Edirne’de doğan, annesi Hatice Hatun, babası II. Murat olan, Sultan II. Mehmed bulunmaktadır.

Fatih Sultan Mehmet Han Hazretleri; uzun boylu, dolgun yanaklı, beyaz tenli, şahin burunlu, kolları adaleli, atletik görünümlü ve güçlü bir padişahdır. Soğukkanlı ve cesur bir insan olan padişah çok iyi bir idareci ve iyi bir kumandandır. Yapacağı işler konusunda en yakınlarına bile, hiçbir şey söylemeyen padişah, ketum, sabırlı ve azimli bir kişilik sahibidir. Devrinin en büyük ulemalarındandır. 7 lisan bilen II. Mehmed, yazar, bilgin, şair ve sanatçıları etrafında toplamaktan ve onlarla sohbet etmekten son derece hoşlanan bir hükümdardır. Manisa’da öğrenim gördüğü yıllarda, henüz şehzade

iken, düşünsel konulara olan derin ilgisi ile, iyi bir aydın olma yolundadır. Kütüphanesinde, 800 cilt kitabı vardır. Bunların hepsi doğu ilimlerine ya da dinlerine ait değildir. Bu kitapların arasında; antik  ağ  zerine yazılmış eski kitaplar, dinsel özellikte yazılan eserler, İncil'ler, tarih, coğrafya, savaş ve çeşitli mesleklerle ilgili, özellikle mimariye ait pek çok kitap bulunmaktadır.

II. Mehmed, Büyük İskender'e hayrandır. Rodos şövalyeleri, "Makedonyalı Büyük İskender'in seferleri ile yarışmak, ona eşdeğer olmak, hatta onu geçmek istediğini" hatırat'larında yazmaktadır. Padişah özellikle coğrafyaya ilgi duymaktadır, kütüphanesinde; Cristoforo Buondelmonti'nin "Lider Insularum Archipelago'su ve Ptolemee'nin coğrafyası" vardır. Hatta bu kitabı ona evlendiği zaman eşi, Sitt Hatun'un armağan ettiği bilinmektedir. Topkapı Kütüphanesi'nde bulunan harita ve Ortaçağ'dan kalma deniz haritaları koleksiyonunun büyük bir bölümü Sultan II. Mehmed tarafından temin edilmiştir.

Geleceğin sultanı; genç padişah çok erken yaşta, batı figüratif sanatı ile bir anlamda tanışmıştır, 13-14 yaşında tuttuğu defterlerde; arabesk çizgilerin yanında stilize edilmiş Türk, İslam tarzındaki çiçek motifleri, kuş resimleri, at başları, insan başları resimleri vardır, genç sultan ayrıca, Manisa'da büyüdüğünden, arkeolojik sitlere, Truva gibi antik kentlere çok ilgi duymaktadır.

Fatih'in 1450'li yıllarda, kendi adına bastırıldığı iki madalyon, burada ele geçen eserlerden ne denli etkilendiğinin açık bir göstergesidir. Bu iki madalyondan biri; Pisanello Ekolü'nden; Tricaudet'in eseri olarak kabul edilirken, diğeri ise Matteo Pasti'ye atfedilmektedir. Sigismond Malatesta, Fatih'e bir mektup yazarak, sanatçı göndereceğini söylemiştir. Bu Fatih'in sanata, resime, heykele verdiği önemin sonucudur.

Rimini derebeyi, mektubunda, Fatih'i Büyük İskender ile kıyaslamaktadır. İtalya'daki prenslerin ve Fransa Kral'ının, Matteo Pasti'yi istemeleri ve derebeyinin hepsine hayır cevabı

verdiği halde padişaha kendiliğinden sanatçı göndermek istemesi, ilginç bir davranıştır.

1416 tarihlerinde Amasya'da kütüphanede bulunan İskendername adlı Ahmet El Nizami'nin, şiir kitabı olan, düşgücünden yoksun ve primitif bir anlayış içeren minyatür resimleriyle süslü kitabın yanısıra, İstanbul'a gelen İranlı sanatçıların XV. yüzyılın ikinci yarısında yaptıkları minyatürlü kitaplar, sanat kalitesi açısından önemli eserler olarak sayılmamaktadır. Ancak Fatih Sultan Mehmed'in sanata verdiği kıymet ve katkılarla, Türk sanatı onun zamanında zenginleşmeye başlayacaktır. II. Mehmed bilindiği gibi, yalnız Osmanlı Yükseliş Devri'nin bir hükümdarı değildir. O yeni bir çağın oluşmasına sebep olan vizyon sahibi, "karizmatik" kelimesi ile ifade edilebilecek bir şahsiyettir. Fatih'in bu niteliklerinin yanısıra, çok önemli bir özelliği daha vardır ki, bu da güzel sanatlara olan sevgisi ve dolayısıyla çok gelişmiş olan estetik duygusudur. Fatih'in bu özelliği, kendisinden sonra gelecek padişahlara öncülük yapacak kadar atılımcı ve dikkat çekicidir. Fatih gibi askeri bir dehanın, sanata verdiği paye o devirler içinde dikkate alınması gereken çok önemli bir hadisedir.

Sanat olaylarının, genelde tarihsel olgular içinde gerektiğinde yeterli ilgiyi görememesi ve bu konulardaki yazılı belgelerin, yerli kaynaklarda yeterince bulunamaması ve ancak yabancı belgelerden faydalanılması gibi konular üzerinde durulması gereken eksikliklerdir. Bu cümleden alarak; Fatih Sultan Mehmed Han'ın Venedik Hükümeti'nden, portre sanatında usta bir sanatçı talep etmesi, sosyal ve kültürel açılardan çok anlam ifade etmektedir ve 15 ay kadar bir zaman içinde bir yabancı sanatçının, sarayda padişahla birlikte yaşayıp sanatını sürdürmesi başlı başına derinlemesine kayda geçecek kadar önemli bir sanat tarihi olayıdır.

II. Mehmed'in doğumundan, 03 Mayıs 1481'de vefatına değin, kronolojik olarak yaşamına bir göz atacak olursak özellikle; 1451-1481 yani 30 senelik bir saltanat içinde ki, tarihsel,

sosyal ve kültürel yaşamındaki gelişmeleri kısaca özetlersek; Fatih Sultan Mehmed; Enez, Kefe, Galata, Limni, İmroz, Taşoz, Bozcaada ve Boğdan'ı fethetmiş, Belgrad kuşatmasına bizzat katılmıştır. Ve alnından, dizinden ciddi bir şekilde yaralanmıştır. 1458'de Mora'yı kısmen fetheden, bir sene sonra da, Sırbistanı topraklarına katan II. Mehmed, 1461'de Amasya'yı ve İsfendiyar Oğulları Beyliğini almış ve daha sonra da, Trabzon Rum İmparatorluğu'nu ortadan kaldırmıştır.

1462'de Romanya, Yayçe ve Midilli'yi aldıktan sonra, 1463 yılında, papanın başı çektiği ve 20 devletin katıldığı bir haçlı ittifakı ile 16 sene savaşmak zorunda kalmıştır. 1464'te Bosna ve Hersek, 1466'da Konya ve Karaman'ı, 1470'e Eğribozu alan padişah, Uzun Hasan'ı Otlukbeli savaşında yendikten sonra, büyük bir anicenablıkla, 40.000 savaş esirini affetmiştir. 1476'da Macaristan ve Boğdan'ı Osmanlı'ya kazandıran II. Mehmed 30 sene içinde, tam 25 seferi bizzat idare etmiştir. 900.000 km² olan toprakları 2.214.000 km²'ye çıkaran II. Mehmet'in şüphesiz en önemli ve en büyük başarısı; 1453'de, İstanbul'u Osmanlı topraklarına katıp, bütün dünyanın gözü üstünde olan tarihi, kültürü ve doğal güzelliği eşsiz zenginliğe sahip bu şehri fethedip, hümanist kişiliği ile korumaya almış olması, aslında şehir ve halkı için de bir kurtuluş anlamındadır. Bu zaferden sonra, Fatih ünvanını alan ve yeni bir çağın filizlenmesine, doğmasına sebep olan Fatih Sultan Mehmed, Venedik'liler tarafından tertiplenen tam 14 suikasttan kurtulmuş fakat sonuncusunda, asıl adı Maestro Jakopo olan doktoru tarafından zehirletilerek öldürülmüştür. Tarihçi Babinger'e göre; bu suikastçı doktor Yakup Paşa ismiyle sarayın doktorları arasında ve padişahın himayesinde olan biridir.

Fatih, 1481 Mayıs'ının üçüncü günü yine bir sefere çıkmışken, Gebze'de Ordugah'da, bir perşembe günü yaşama veda etmiştir.

Papa, Fatih'in ölümünde, üç gün üç gece bütün kiliselerin çanlarını çaldırarak sevinç ayinleri düzenlemiştir. Hz. Fatih'in 49 sene 1 ay ve 5 gün süren yaşamında, 2

imparatorluk, 4 krallık ve 11 prenslik yıkan ve tarihi değiştiren büyük padişahın erkek çocukları; Mustafa, II. Bayezid, Cem, Korkut ve Kızı Gevherhan Sultan'dır.

Fatih Anadolu kasabalarında, pek çok medreseler yaptırmıştır, 8 kiliseyi camiye çevirmiş ve Fatih Külliyesini 1470 senesinde tamamlatmıştır.

Fatih Sultan Mehmed'in, bu kadar yorucu idari ve askeri hamlelerinden arta kalan zamanlarda İstanbul'da dinlenmeye çekildiği zamanlarda bile, Müslüman ve Hristiyan din adamlarıyla konuşmalar ve tartışmalar yaptığı bilinmektedir. Düşünsel zeminde Lalası; David Commene'in maiyetindekilerden, Georges Amiroutzes'de padişahın yanındadır. Ve onun fikirlerini aldığı ya da tartışmalara katılan başlıca kişilerdendir.

Fatih devrinin tarihsel sıralamasının dökümü, hükümdarın içinde bulunduğu zor şartları daha iyi kavrayabilmek için ve de böylesine yoğun bir zaman sürecinde, sanata ayıracak zaman bulması açısından da, gerçekleri algılayabilmek için gerekli görülmektedir.

1479 yılının daha başında, Venedik anlaşmasının ardından henüz 3 ay geçmiştir. Fatih, Venedik devlet başkanına, Simone adlı bir Musevi ile bir mektup yollamaktadır. Fatih'in, 01 Ağustos günü Venedik'e ulaşan mektubunda; portre ustası bir ressamın saraya daveti'nin yanısıra, hükümdarın şehzadelerinden birinin de düğün davetiyesi bulunmaktadır. Fatih'in isteği üzerine, kendileri ile iyi geçinmek arzusunda olan Venedik Hükümeti de, bu davetleri ciddiyetle değerlendirme yoluna gitmişlerdir. Venedik'te başta bulunan Erkan, Fatih'e tüm İtalya'da tanınan sanatçı bir aileden Bellini'lerden; oğul Gentile Bellini'yi (1429-1507), göndermeğe karar vermiştir. Sanatçının seçimindeki ayrıcalığı, tercihi daha iyi anlayabilmek için, Erken Rönesans'ın habercilerinden olan ve usta-çırak ilişkisi içinde, oğlunun kariyerinin gelişmesine yardımcı olan, baba Jacopo Bellini'yi (1400-1470) ve Gentile'yi etkileyen kardeşi;

Giovanni Bellini'ye (1430-1516), sanat gelişmelerine bir göz atmak gerekmektedir. Bu Sanatçı aile; geç Gotik'ten, Rönesans'a varan Venedik ekolü içinde yer almaktadır. Baba Bellini ve oğullarının sanatından etkilendikleri sanatçılardan biri; Francesco Squarcione, diğeri ise 1453'te Jacopo'nun kızıyla evlenen; Andrea Montegna'dır.

Fatih'in, Venedik'ten "Portre Ressamı" istemesi, aslında ikinci kez vukuu bulan bir olaydır. Zira padişah 20 sene evvel de yine madalya yapımı için, böyle bir istekte bulunmuştur. O zaman gelen Veronalı; Mateo Depasti'nin sarayından; Sijismond Pandelef Malatesta, Rimili halkından bir usta sanatçı olarak seçilmiştir. Ayrıca Malatesta ve Ruber Valturiyo, "Harp Sanatı" isimli bir eserin, bir nüshasını da Fatih'e takdim etmiştir.

Bellini ailesinden büyük usta Jacopo'nun eskizleri, bugün Londra, British Müzesi ve Paris Louvre Müzesi'nde bulunmaktadır. Louvre'daki eskizlerde, Rönesans'ın tipik obje çalışmaları ve gelişmeye başlayan perspektif kaygıları yer almaktadır ve manzara resimlerinde de bu üslup devam etmektedir.

Jacopo'nun resimlerinin çoğ u ya tahrip olmuş ya da kaybolmuştur. Baba Bellini'nin imzalı resimlerinden; "A Christ on the Cross" (Haç üzerindeki İsa) Varona Müze'sinde, "Virgin and Child" (Meryem ve Çocuk) Tadini Galeri'de diğeri ise, Venice'de bulunmaktadır. Üçüncü resim de Brera Galeri, Milan'da yer almaktadır. Bu resimlerdeki Bizans Sanatı etkileri ve İtalyan primitiflerini takip eden Ön Rönesans'ın etkileri, doğal olarak Fatih portrelerinde de görölmektedir.

Gentile Bellini'nin erken çalışmaları içinde; Şair Lorenzo Giustiniani'nin 1465 tarihli portresi de vardır. Sanatçının 18 resmi "Virgin" adını taşıyan Hz. Meryem üzerinedir.

Venedik'te gelişmeye başlayan Rönesans, Venedik Ekol'ünde Gentile'nin, sanatçı kimliğinde de kendini göstermiştir.

Venedikli sanatseverler Bellini ailesinin yapıtlarına çok ilgi göstermektedir. Özel olayların betimlenmesi için, sanat yapıtı ısmarlanması çok olağan bir gelişmedir. Bunlardan biri de; Gentile Bellini'ye ısmarlanan ve 1500 yılında bitirilen pano üzerine yağlı boya 323 x 430 cm gibi büyük boyutlu olan: "San Lorenzo köprüsü yakınında gerçek Haç Mucizesi" isimli eserdir. (Resim 1). Tabloda işaret edilen mucize; sanatçının Venedik'teki günlük yaşamı ve sanat yeteneğini göstermek üzere kullanılan obje yada kişilerden oluşan sembollerdir. Bunlar; sosyete hanımları, beyleri, kanal içindeki gondolcular, keşişler ve kanal boyunca iki yana dizilmiş evlerdir. Hepsi de sanatçının yaşadığı ve sanatını sürdürdüğü Venedik şehrinin birer parçalarıdır. Eser, büyük bir gerçekçilikle en küçük detayın dahi büyük bir ustalıkla ve naturalist bir şekilde yansıtıldığı bir yapıttır. Yumuşak bir ışık, evlerin ve insanların üzerinde dolaşmaktadır. Resimde perspektifin zayıflığı dahi, tablodaki içtenliğin sıcaklığının sergilenmesini, gölgelememektedir. Bu eser halen Venedik'te Galleria Dell'Accademia'dadır. Sanatında son derece usta olan Gentile Bellini'nin, kardeşi Giovanni Bellini'den daha çok etkilediği sanatçılar içinde: Bellotto, Canaletto, Guardi ve Hiroşige gibi sanatçılar bulunmaktadır.

Bellini ailesinin sanat kariyerinde, Venedik Ekolü'nün özelliği olan; sıcak ve zengin bir renk skalası ön plandadır.

Venedik Hükümeti'nin portre sanatında çok usta olan Gentile Bellini'yi seçmesinin ardından, İstanbul'da, 01 Eylül 1479'da yapılan ilk toplantıda 126 oy ile, 21 Eylül tarihinde yapılan ikinci toplantıda da; 319 oy ile Meclis-i Has'ta davet olayı görüşülmüş; her iki toplantıda, sanatçı için gereken her türlü ihtiyaç ve malzemeler için bir fon ayrılmıştır. Bellini ise, bu sanat olayı için hiçbir ücret talep etmemiş ve hem akıllı hem de tokgözlü bir davranış sergilemiştir. Sanatçı, İstanbul'a geldiğinde önceleri tablo tamiratları ile ilgilenmiş, bir anlamda bu önemli görevine ısınmıştır.

1474'de Cenova Dükalık Sarayı'nın resim ve dekorasyon işlerini

yapmış olan sanatçı, İstanbul'a gelip de sarayda resim ve dekorasyon işlerini aldığıında hiç zorlanmamış ve çok başarılı olmuştur. Fakat Bellini'nin asıl ünü; Fatih portresinden ileri gelmektedir.

Bu tabloda; padişah başında sarığı, mat bir tenle betimlenen yüzü ve yarım profili, kemerli burnu, çıkık elmacık kemikli çehresi ile solgun ve biraz da yorgun görülmektedir. Eser, koyu bir fon üzerine resmedilmiştir. Hükümdarın yüzü hafif pembedir, gözbebekleri tatlı kahverengi, sakal ve bıyığı kestane rengidir, kaşlar incedir. Padişahın kavuğunun tepeliği kırmızı renktedir, kaftanın yakası kahverengi samur kaplıdır, iç kaftanın yakası ise yine kırmızı renktedir.

Bu eser hakkında Emil Cammaerts; "Bu portre Venedik ekolu geleneğine benzemiyor. Bu resimde medalya karakteri yoktur. Padişahın yüzü yarım profildir. Ve Bellini bu portreyi yaparken yalnız objektif gerçeği aramamış, modelin mizacını, ruhunu da ifadeye çalışmıştır" demektedir. Resimde düşey dokuları oluşturan sütunlar; kahve rengi ve üzeri süslemeli kemeri gri renkte, bir tak içinde gösterilmektedir. Tak'ın önünde Bizans desenleri ile işlemeli ve üzeri kıymetli taşlarla bezeli bir taç resmi bulunan bir örtü sarkmaktadır.

Kavisin iki köşesinde üçer taç resmi bulunmaktadır. Bu taçlar Fatih'in zaptettiği imparatorlukları ve krallıkları belirtmektedir.

Bu portre, gerçekçi yani "Realist Üslup" içinde betimlenmiştir. Eserde; Fatih'in başının üstündeki ve iki yanlarındaki semboller, devletin simgeleri olarak yer alırken, padişahın profilden portresini ön plana getiren büyük kavis, Batı resim geleneğinden gelen bir form anlayışından yola çıkmaktadır. Resimdeki kızıl-kahve, ağırbaşlı ve olgun renk tonları, Fatih'in yüzü ve sarığı ile güçlü bir kontrast oluşturmakta ve eserde özellikle odak noktası, aydınlık yüzü ile Fatih'i işaret etmektedir. Gentile'nin panoromik manzaralarının büyük başarılarına rağmen, onun sanatçı adıyla

özdeşleşen eseri: “Fatih Portresi”dir.

Gentile, Fatih tablosuna 1479’un Eylül’ünde başlayıp 1481 yılının Ocak ayı ortalarında bitirmiştir. Eser (70 x 52 cm) boyutlarında, tual üzerine yağlı boyadır. Halen Londra’da National Gallery’de bulunmaktadır (Orjinal Resim 2). Bu resmin 1907’de Zanora tarafından yapılan kopyası Topkapı Sarayı’ndadır. Uzmanlara göre bu kopya fazla başarılı bulunmamaktadır (Resim 3). Bugün Viyana, Ulusal kütüphanesinde bulunan ve Bellini’nin resminden esinlenerek yapılmış portre ise, Sultan’ı daha da hasta göstermektedir.

Bellini, Fatih’e İkona’da yapmıştır (Dini resim). Haritalara ve yabancı resimlere çok büyük ilgi duyan Fatih, Bellini’den Venedik kentinin planlarını da yapmasını istemiştir. Türkiye’de kaldığı süre içinde Bellini’nin pek çok sanat çalışması gerçekleştirmiş bu arada Fatih’in büstünden, madalya olarak baskı yapmıştır.

Üç dört hafta içinde Venedik’e ulaşan Bellini’yi, Venedik halkı kutlamalarla karşılamıştır. Sanatçıya gösterilen yoğun ilgi ve yapılan iltifatlar, Gentile’nin Fatih’in yanında geçirdiği günlerin kendisi için nasıl bir gurur kaynağı olduğunu göstermektedir. Bellini, Fatih’in hümanist tavrını ve liberal görüşlerini, memleketinde anlatmış ve 1507’de ölümünden önce, bu anıları yayınlamıştır.

Bellini’nin, İstanbul’daki dillere destan günlerindeki şanı, bir başka İtalyan sanatçı olan; Constanzo Ferrara’nın ününe gölge düşürmüştür. Constanza da Ferrara tarafından yapılan Fatih resmi de önemli bir Fatih portresidir. Zemin altın yaldızlıdır. Bu eserde Fatih gayet sıhhatli görünmektedir.

Gerçekçi bir anlayışla çalışılan resim başarılı bir eser olarak kabul edilmektedir. Resim 26 x 22 cm boyutlarındadır. Portre tam profilden çalışılmıştır. Burada padişahın kaftanı, koyu kahverengi, yakasındaki kürk ise, daha açık bir kahverengidir. Bu renklere kontrast olarak oluşturulan iç

giyisisi ise, yeşil renkli olarak çalışılmıştır. Özellikle fonun altın yaldızlı olması hem Osmanlı minyatürlerine hem de Bizans resmindeki renk seçimine bir gönderme gibidir; (Resim 4) 1478'den, 1481 yılına dek İstanbul'da kalan Contanza, bronz madalyası ile ün yapmıştır. Ferrara'nın madalyonu bize, padişahın, enerjik, canlı, daha sağlıklı halini göstermektedir. Madalyonun yapım tarihi 1478'dir. Madalyonun bir yüzünde, başında sarığı, sırtında kaftanı ile Fatih büstü vardır. Arkasında ise bir kaideye tutulmuş gibi atının üstünde olup iki yanda iki ağaç, arka planda tepeler ve Hisar resmedilmiştir. Gerçekçi üslupla çalışan madalya Pisanello'nun stiline yakın görünmektedir.

Constanzo'nun meydana getirdiği yapıtlar arasında, bir minyatür de vardır. Bazı uzmanlara göre, bu eserin, Sinan Bey'e de ait olabileceği yazılmaktadır. Burada Sultan profilden gösterilmektedir. Başka bir sulu boya resminde ise bir katip figürü vardır. Constanzo'ya ait bir tablo da Fatih'i oğullarından biri ile göstermektedir.

Türk resim sanatı, Fatih'in tüm çabalarına karşın uzun süre Avrupa etkisine girmemiştir. Bellini ve Constanzo, İstanbul'da fazla kalamadıklarından, Fatih'in çok arzu ettiği, Batı tarzı bir resim atölyesi de kurulamamıştır. Fatih'in maiyetinde olan Türk asıllı Müslüman veya Hristiyan kökenli ressam olan Sinan Bey, sarayın atölyesinde aralarında Venedikli Maestro Paollo'nun da bulunduğu resim eğitiminden geçmiştir. Sinan Bey aynı zamanda, Constanzo da Ferrara ve Mostori Pavli'nin de öğrencisidir. Sinan Bey'in çalıştığı Portre Fatih'e ait önemli eserler içinde kabul edilmektedir. Sinan Bey'e atfedilen 39 x 27 cm boyutlarındaki resim, en eski Osmanlı minyatürlerindendir. Minyatürde, çizgici bir üslup ve ölçülü renkler hakimdir. Fatih sol elinde bir gül koklamaktadır. Bu espiyi padişahın ne denli duygulu ve zarif bir kişilik olduğunun adeta bir simgesidir. Sağ elinde ise, bir mendil tutmaktadır. Resme bütünüyle son derece zarif bir anlatım hakimdir. (Resim 5) Eserde, çiçek koklayan padişah esprisi,

Seyyit Lokman'ın 1579 senesinde yaptığı Beyazıd'ın portresinde de görülmektedir. Hatta bu gelenek Levni'nin Yusuf Bey resminde dahi devam etmektedir. Sinan Bey, Bellini'nin derviş isimli resminin bir kopyasını yapmıştır.

Sinan Bey'in elinden çıkan "Gül Koklayan Fatih" eserinin, bugün İranlı sanatçı Şiblizade'ye ait olduğu; "Raby'in El Gran Turco", eserinde iddia edilmektedir. Fatih'in minyatürist Osman tarafından yapılan resmi de, minyatür sanatının kendine özgü kaideleri içinde, bir yüzey resmi ve Fatih resmine ait bir örnek olarak yerini almaktadır. (Resim 6) Fatih'in bu eseri Topkapı Sarayı Müzesi'nde bulunmaktadır. Padişahın, Kapudağlı Konstantin tarafından yapılan ve altında Boğaz panoraması olan resmi ise değişik bir tarzda ifade edilmiş olup, özgünlüğünü korumaktadır. Bu eser de yine Topkapı Müzesi'ndedir. (Resim 7) Fatih'in İtalyan ekolü, stilinde olan bir portresi yine Topkapı Sarayı Müzesi'nde bulunmaktadır. (Resim 8) Bu müzede olan Fatih'in bir portresinde (Resim 9) padişah gayet sağlıklı görünmektedir. Fatih'in kaftanında oryantalist motifleri gösteren, hareketli yüzeyli bir giysi bulunmaktadır. Eser tamamen profilden çalışılmıştır. Yine minyatür tarzında cepheden çalışılan bir başka eserde; Fatih Sultan Mehmed'in, Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi'nde bulunan Levni tarafından yapılan Fatih portresinde, eser minyatür tarzıyla çalışılmıştır. Fatih mavi kaftanı, yeşil giysisi ile tahtının üstünde oturmaktadır. Tahtının arkasında, oryantalist motiflerle süslü yastığa sırtını dayamaktadır. Elinde bir mendil vardır, yanında da bir kılıç bulunmaktadır. (Resim 10) Fatih'in bakır üzerine hakedilmiş resmi ise, Paris'te Bibliyothèque National'de bulunmaktadır. Padişahın elinde bir asa görülmektedir. (Resim 11) Fatih Sultan Mehmed'in Tahran'da Gülistan Müzesi'nde bulunan resmi ise; primitif bir tarzda çalışılmış olup, Uygur ve Çin eserlerini andıran bir espi içinde görülmektedir. Padişahın başında aslında her zaman görülen beyaz sarığın yerine desenli bir sarık görülmektedir (Resim 12).

Constanzo'nun oluşturduğu madalyada ise; etrafında geniş bir bordür içinde (SVLTANİ MOHAMMETH. OCTHOMANİ VGVLI BİZANTİ İMPERATORİS 1481) yazılıdır. Diğer yüzünde, Fatih bir at üzerinde ve silahlı olup elinde topuz bulunmaktadır. Altında (OPVS CONSTANTİ) ve etrafında (MOHAMETH ASİ ET GRATİE İMPERATORİS YANAGO EQUESTRİS İN EXERCİTVS) yazılıdır.

JEAN FRİNCAUDET madalyasında, Fatih'e benzerlik yok gibidir. Paris'te Biblioteque Nationale'da bulunan bu gümüş madalyanın üzerinde, Fatih'in başında öne doğru eğilmiş bir kavuk bulunmaktadır. Fatih'in yüzü ve elbiseleri bilinenlerden çok farklıdır. Bu sebepten bu madalyonun ezbere yapıldığı tahmin edilmektedir.

İkinci madalyon ise, 1481'de basılmıştır. Padişahın ölümünden sonra bu madalyon ile, Hıristiyan dünyası Fatih'in yüzünü daha iyi tanımış olmaktadır.

Berolte di Civanni isimli bir heykeltıraşa ait olan madalya da, 1480 senesinde tamamlanmıştır ve madalyonun ön yüzü Gentile Bellini'nin madalyonunun kopyasıdır. Büst sola doğru, sarıklı, boynunda zincire geçirilmiş yarım ay şeklinde bir süs ile bezenmiştir. Çevresinde MAVNET ASİE. AC. TRAPESVNZİS. MAGNE QVE. GRETİE İMPERAT yazıları vardır. Arka yüzünde ise; Sultanın, harp ilahı Mars tarafından sevk edilen iki atlı, kabartmalı süslü ve dört tekerlekli bir arabada bir figürü bulunmaktadır. Harp ilahı sol elinde kendi mızrağı üzerindeki bir zırhı, yukarıya kaldırmış bir haldedir. Zemin çizgisinin altında, çıplak bir adam bereket boynuzuyla çıplak bir kadın karşı karşıya dinlenmektedir ve aralarında OPUS BERTOLDİ, FLORENTİN, SCVLTORİS yazıları bulunmaktadır.

Fatih madalyalarından Gentile Bellini'nin imzasını taşıyan madalyanın ön yüzündeki Fatih resmi, Bellini portresinden farklıdır. Etrafında "İMPERATORİS MAGNİ SULTANİ MOHAMETİ" yazılıdır. Arka yüzünde üst üste üç taç resmi bulunmaktadır. (Bizans, Karaman, Pontos) etrafından "F. GENTİLİS BELLİNVS VENETVSEQES AVRATVS COMES Q PALATİN VS" yazılıdır.

Bertolde di Giovanni madalyasının ise, ön yüzünde Bellini madalyasından sakal ve kulak itibarı ile farklı Fatih'in bir resmi bulunmaktadır. Boynunda kordon ile bir madalyon asılıdır. Etrafında (MAVMhET ASİE AC. TRAPESVNİS MANGNE QVE GRETİE İMPERAT) yazılıdır.

Arka yüzünde, çelenklerle donanmış dört tekerlekli bir zafer arabasının şaha kalkmış iki atını, harp ilahı mars çekmekte ve bir elinde meşale bulunmaktadır. Arabanın üstünde başında kavuk olan Fatih'in harmaniyesi uçmakta ve bir elinde bir heykel görülmektedir. Diğer elindeki ip, başlarında taç olan üç kadını sarmıştır. Bunların yanında (GRETİE TRAPESVNTY ASİE) yazılıdır.

Arabanın geçtiği yolun altında, bir kadın ile bir erkek uzanmış vaziyette olup birinin elinde tarak ve diğerinde bereket boynuzu bulunmaktadır ve aralarında (OPVS BERTOLDİ FLORENTİN SCVLTORİS) yazılıdır.

Eser, halen Londra'da; "The National Gallery Londra" Ulusal Müze'de bulunmaktadır.

Fatih Sultan Mehmed'in adına yapılan "Fatih Sikkelerine" gelince: Sikke kesmek istiklal ve saltanat icabıdır. Her ne kadar Fatih'e kadar olan hükümdarlar, pekçok kere sikke bastırmışlarsa da ilk defa Fatih, altın sikkeyi bastırmıştır. Bu tasarruf ise, bir devletin mali kudretinin üstünlüğünü, yüceliğini göstermektedir.

Fatih altınının ağırlığı; o zamanki ölçüleri ile 1 dirhem, 1 krat, 2 habbe'dir. Bugünkü yarım altın, 1 dirhem 2 kirat olduğuna göre, Fatih'in sikkesinin ağırlığı anlaşılabacaktır. Fatih altınının ayarı 23, 5 ve çapıda 20 mm'dir.

Müzede bulunan altın sikkesi, 1478 (883) tarihlidir. Bir tarafında (Daribü'n-nadar Sahibü'l-izzi ve'n-nasar Fi'l-berri ve'l-bahr), diğer tarafta (Sultan Mehmet Bin Murad han azze nasruhu Konstantaniye Duribe fi 883) yazıları bulunmaktadır. Altın sikke yalnız İstanbul'da kesilmiştir. Bütün bu

alışmalar, bu devre ait sanata verilen değerin de sembolleridir.

Bu arada Türk topraklarında önemli sayılan olayları kaydetmek için Fatih ve şehzadelerinin maiyetinde, bir çok tarihi, yazar bulunmaktadır. Bunlardan biri, Fatih'in büyük oğlu şehzade Mustafa'nın maiyetinde bulunan ve Uzun Hasan'la olan savaşları yazan; Jan Mari Anjiyolello'dur. 1479 tarihinde, şehzade Mustafa Karaman'da ölünce, Anjiyolello'da İstanbul'a davet edilmiştir. Yazar ile ressamın tanışmaları da, böylece sarayda gerçekleşmiştir. Giderek, saray pek çok tarihi yazar ve sanatçıya açılmaktadır. Ressam Bellini o zamanlar, 53 yaşındadır. Sanatının olgun kariyerindedir ve Gentile Bellini 1479'dan 1480'nin 26 Kanun-i Sani'si olan; Ocak ayına kadar İstanbul'da, sarayda kalacak ve sanatını sürdürecektir.

1479 tarihinde Venedik Dışışleri Bakanı Giovanni Dairo, Fatih ile bir anlaşma imzalamaktadır. Bu anlaşma ile Eşkodra şehri Fatih'e teslim edilmektedir. Alicenap padişah, bu anlaşmada çok önemli sayılan hususi konuları, karşı tarafın menfaatine sonuçlandırmayı esirgememiştir.

Tarih, pek çok tarihi tarafından kaleme alınmakta, fakat "Sanat Olayları" gibi bazı gelişmeler, hayati sayılmadığından, belli bir perspektif içinde ve az sayıda yazar ve tarihi tarafından, belki de rasyonel olmayan bir biçimde, subjektif görüşlerle kayda geçirilmektedir. Bellini'nin Fatih tarafından daveti ve sanatsal gelişmeler, Vasari, Ridolfi, Kıbe gibi yabancı tarihçiler tarafından, öz bilgiler olarak tekrarlanmışsa da, teferruatlı olarak yazılması ancak Tuan'ın; "Gentile Bellini ve Fatih Sultan Mehmed" adlı eserinde grlmektedir. Bir başka eser ise; bu konudan dolaylı olarak bahseden Jan Mari Anjiyolello'nun "Türkiye Tarihi" isimli eseridir. Bu eserin bir kopyası; Paris Kütüphanesi'nde bulunmaktadır.

Ridolfi tarafından yayınlanan; "Arte-Havarak Sanat" isimli kitapta da Bellini'nin tasviri ve Fatih'in ressam tarafından

yapılan madalyası, Banduri'nin Teodor sütunu gibi eserlerden bahsedilmektedir.

Tarihçi Josef Hammer'e göre, Loran Domediçi, İstanbul'un kıymetli yerlerini resmetmek üzere yine Bellini'yi seçmiştir. Oysa ki, Domediçi'nin çevresinden gelen böyle bir bilgi bulunmamaktadır. Kaldı ki, Gentile Bellini'nin İstanbul'da olduğu sıralar, Antuan Domediçi, hükümeti tarafından görevli bulunmaktadır. 11 Temmuz 1479 tarihinde Antonyo Bernardi Domediçi, Osmanlı Devleti'nde konsolosluğa tayin olmuş, Ağustos ayının sonuna doğru İstanbul'a geldiğinde de Gentile Bellini'yi görmek fırsatını bulmuştur. Artık Bellini'nin ünü tüm İstanbul'a yayılmaktadır ve kendi devlet erkanından da büyük iltifatlara mashar olmaktadır.

Gentile Bellini, Fatih'in defalarca yağlıboya resmini çalışmış ve bunlardan birisini, Pol Jov Satın kendisine ayırmıştır. Çeşitli büyüklükte, sonradan kopyaları yapılan portrenin adı: "Ellijia Virirum İllustrum" dur.

Kardeş Giovanni ise, o sıralar Venedik'te yaş siva üzerine Fresk çalışmalarında yoğunlaşmıştır. Bu fresk'lerde, Pope III. Alexander ve imparator Frederick I Barbarossa resmedilmektedir. Eserler, 1577'de çıkan bir yangından tamamen tahrip olmuş fakat içerikleri ile sanat Tarihine geçirildiğinden, bir anlamda büsbütün yok olmamışlardır. Önemli insanların resimlerini yapan kardeş Giovanni, yine de Gentile kadar bu konuda unvan yapmamış görünmektedir.

Gentile Bellini'nin diğer çalışmaları içinde; 1496'da gerçekleştirdiği. "Procession of the Relic of the Cross in the Piazza of San Marco" (Mukaddes emanetlerin San Marco meydanından geçişi) ve 1501'de resmettiği; "The Miracle of the True Cross" (Gerçek Haç'ın mucizesi) gibi eserleri bulunmaktadır. Bu yapıtlar, Venice Akademi ve St. Mark Alexandria, Brera Galeri, Milan'da bulunmaktadır.

Fatih devrinde saray çevresindeki ressamlardan biri de; Ahmet

Musa'dır. Bu sanatçı, Bizans ve Avrupa sanatları ile yakından ilgilenmiştir. Ahmet Musa eserlerinde yaldız fon ve gümüş yaldız kullanmıştır.

Londra'da yine Gentile Bellini'nin yağlıboya portreye hazırlık olarak yapmış olduğu, bir tahta gravür de bulunmaktadır (Resim 4). Fatih portrelerinden bugün Tahran Gülistan Müzesi'nde olan guaj çalışmanın boyutları: 18 x 30 cm'dir. Bu resimde çehrenin dörtte üçü görünmekte olup, zemin mavidir. Kaftanı açık kahve rengi, kürkü beyaz, elbisesi yeşildir. Bu resmin Fatih'e ait olduğunu A. Sakızyan iddia etmekte, Wilkinson ve Grey'de bunun Hind imparatoru Hümayun'a ait olacağını söyleyip ve yüzde benzerlik olmadığını yazmaktadırlar. Bu portre eğer hümayundan ziyade, Fatih'e benzemekte ise böyle renkli sarığı, Türk Hükümdarları kullanmamışlardır. Tarihi gerçeklerin içindeki objelere benzememelerine rağmen yine de pek çok eser Fatih'in resmine atfedilmektedir.

Grand Turc albümünde olan gravüre gelince; Yüz tam profil olup saç ve sakal gayet itinalı görünmektedir. Yanında ejderha resimleri vardır. 14-15'inci yüzyıllara bağlanan bu eserin, Fatih ya da Cengiz Han'ın canlandırdığı konusunda tam bir kanaat bulunmamaktadır.

İstanbul'da tarihe geçecek pek çok sanat hadisesi yaşanırken, diğer yandan, devletin güvenliği ve bekaası açısından gerekli görülen bir Rodos Seferi yapılmaktadır. Mesih paşa komutasında yapılan bu savaşta; 9000 kişi ölmüş, 15.000 kişi de yaralanmıştır. Ve tarih 18 Ağustos 1480'i göstermektedir. Bu mağlubiyetin üzerine, Fatih bizzat kendi idaresinde Rodos'a bir sefer daha yapma arzusuna girmiştir.

Fatih'in 1479 Kasım ayının sonlarına doğru, Bellini'yi huzuruna çağırıp onun, Venedik'e dönmesinin daha doğru olacağını söylemesi ve bu misafirliği bitirmek istemesinin gerçek nedeni de bu olmalıdır. Venedik'te doğan sanatçı için, bu sanat eserleri ile dolu şehir büyük bir anlam taşımaktadır. Fakat İstanbul'u gördükten sonra Bellini, bu şehirden ayrılmak

istememiştir. Sanatçı, padişahın yalnızca bir tavsiye mektubu istemiştir. Fatih, Bellini'ye hem bu mektubu vermiş hem de, kendisini kıymetli pek çok hediye ile ödüllendirmiştir. Bu arada sanatçıya 250 eku ağırlığında bir de, altın gerdanlık vermiştir. Daha önemlisi Fatih, Bellini'yi, Osmanlı'da Şövalye Paye'sinin karşılığı olan; "Paleten Kont'u" ve "Beg" ünvanları ile taltif etmiştir. Ressam gitmeden önce, Fatih onu "Comes Palatinus" olarak saray erkanına dahil etmiştir. Hristiyanların, "Altın Kılıç'ına" denk bir madalya ve unvan ile taltif edilen Bellini de Fatih'e, babası Jacopo'nun krokiilerinin bulunduğu, bir resim defteri hediye etmiştir. Bellini 1481 yılında İstanbul'dan ayrılmıştır. Bilindiği gibi Fatih'in yeni bir sefer arzusunun yanı sıra, Gentile'yi de Venedik'te Doge'lar Sarayında, önemli çalışmalar beklemektedir.

Bellini, kendi memleketinde de, hayatının sonuna dek, hükümeti tarafından 200 altın lira maaşla ödüllendirilmiştir. Bu hediyeler ve ödüller, sanatçının vefatından sonra varisleri tarafından bölüşülürken, tarihçilere de tekrar konu olmuştur.

Böylesine önemli bir sanat olayının ardında kanıtlar da olmasına karşın, bazı yabancı tarihçi ve yazarlar, Bellini'nin İstanbul'daki misafirliğini yanlış yorumlama yoluna gitmişlerdir. O yıllarda Ridolfi, Volter, ve Gibon gibi tarihçiler, Fatih'in Bellini'yi Saray'da zorla alıkoyduğunu yazmışlardır. Oysa Fatih gibi güzel sanatlara meraklı, derinliği olan zarif bir kişiliğin ve alicenap bir padişahın böylesine zorba bir davranış içinde olması mümkün değildir. Üstelik Bellini'nin memleketinde bulduğu unvan da, bu olayın misafirlik olduğunu doğrulamaktadır.

17. yüzyılda, Ridolfi'nin kulaktan dolma hikayelerle, 15. yüzyıldaki saygın bir olaya olumsuz atıflarda bulunması mesnetten yoksundur. Dolayısıyla bu yorumlamalar, kötü niyetlerin göstergeleri olarak kalmaya mahkumdur. Tarihi çarpıtmalara bir başka örnek ise; Fatih'e ait olmayan tablolar için de geçerlidir. Bellini'ye atfedilen 1512 senesinde

yapılmış bir portre'nin, 1507 yılında vefat eden Bellini tarafından yapılmış olmasını imkansız kılmaktadır. Bu tablo halen İtalyan Okulunun Kütüphanesi'ndeki fihrist'te "60" numara ile kayıtlı bulunmaktadır.

Gentile Bellini'nin yaptığı Fatih Madalyonu ise, sağ ve sol taraflarda görülen İstanbul, Konya ve Trabzon Beyliklerinin üç tacını göstermekte, yan çerçevede ise, 25 Kasım 1480 tarihi ve sanatçının imzası yer almaktadır.

Bellini'nin, İstanbul'da çalıştığı eskizlerden yola çıkarak yaptığı başarılı ve gerçekçi siması ile Fatih Madalyonu dahi, ezbere oluşturulan Bertoldo Giovvanni ve Costanza tarafından yapılan madalyaların değerini düşürmüştür.

Fatih'in portrelerine o devirde pek çok sanatçı tarafından çalışılmıştır. Fakat en usta en yetenekli eserlerin başında Bellini'nin çalışmaları gelmektedir.

Bellini'nin portreleri en önemli belgesel dokümanlar gibi kıymet bulmaktadır. Bunlardan birini de Pol Jov satın almıştır.

Hatta bu tabloları "Ellijia Virurum İllustrium" adı ile ünlenererek; bunların çeşitli büyüklüklerde kopyaları basılmıştır. 1825 senesinde Reno ailesinden, Lord Nortoyce tarafından satılan bu isimle anılan tablo ise, büsbütün farklı bir eserdir. Elojia'daki eser ile, Osmanlı İmparatorluğunun genel tarihi adıyla 1600 senesinde Venedik'te Pol Jov için, Sansovino tarafından bastırılan madalyon resmi, Fatih'e hiç benzememektedir. Elojia'nın çeşitli tablolarında, Fatih'in başı sağdan, sola doğru resmedilmiştir. Sağ elinde bir gül vardır. Sol kol vücuduna dayanmış ve beline doğru bükülmüş, elinde ise bir silah kapzası vardır. Siması sertçe görülmekte, bıyıkları ise uzun resmedilmektedir.

1553 senesinde, Kilium Rovil tarafından neşrolunan; Perumeb-tu Ororum İkonum'de yayınlanan Sultan'ın Madalyası, bütünüyle Bellini'nin resimlerini andırmakta ise de; madalya'daki kaba

hatlar ve tutarsız ölçütler bu eserin sanatçıya ait olmasını engellemektedir.

Vasar'ın Sanat Dergisi için, Teodor Döbri tarafından betimlenen resme gelince, bu eserde yüz yandan; soldan sağa doğrudur. Sultan'ın arkasında bir kaftan vardır. Fatih'in sakal şekli, bıyıkları ve yüzün sinirli hali, eserin gerçekten modele bakmadan ezbere yapıldığını ortaya koymaktadır.

Eğri piskoposu, Ladislas Pirker tarafından Josef Hammer'e verilen ve "Osmanlı Devleti Tarihi" olan eserde yayınlanan, İtalyanca kitaptaki resim hakkında da, doğruluğu açısından şüpheler vardır. Fatih soldan, sağa profilden çalışmış, yüzünde hafif bir sakal ve bıyık bulunmakta fakat başkaca benzer bir özellik görülmemektedir.

Türkiye'de 16., 17. ve 18. yüzyıllar gibi çeşitli zamanlarda çalışılan, Fatih portrelerinin çoğunun da Sultan'a benzerliği bulunmaktadır.

Piyer Obüs'ün "Tarih" adlı, P. Bohor tarafından yayınlanan ve Rodos Kuşatmasına ait yazma bir eser olan kitapta da hatıra niteliğinde bir Fatih resmi bulunmaktadır. Eser önceleri Duharlay Kütüphanesi'ndeyken sonra Paris Milli Kütüphanesi'ne gönderilmiştir.

Jan Dövent tarafından oluşturulan 1870 senesinde yayınlanan "Fatih" tablosu da gerçek karakteri yansıtmaktan uzak, ancak hatıra niteliğinde kabul edilmektedir.

1476 senesinde Filip Döpergam tarafından Venedik'te yayınlanan, "Sople Mantom Kronikorum" adlı eserde, Fatih'in yağlıboya eserinden bahsedilerek, Sultan'ın heybetli görünüşü ve bakışının tabloda aynen yansıtıldığı yazılmaktadır.

Fatih'in "El Gran Turko" namıyla sunulan ve Mösyö Lipman tarafından yayınlanan resmi ise, son Bizans İmparatoru VII. Jan Paleologos'un resmi olup, Fatih'e ait değildir. Yine Hartman Şedor tarafından oluşturulan "Kronikon Noren Bregenze"

1493 tarihli eserde ve 1480 senesinde Almanya'da bastırılan imzasız bir başka Fatih portresindeki benzerlik ile, Berlin Müzesi'ndeki portredeki aynılık, ilginç bulunmaktadır. Aras Kütüphanesi'ndeki eser ile, Berlin Müzesi'ndeki resimler ise, aynı sanatçının eserleri olarak kabul edilmektedir.

15. yüzyılda Fatih'in oğlu Cem'in de, portreleri çalışılmıştır. Fatih'in Bellini'den, saray erkanının portrelerini yapmasını istemesi, kendi odasının süslemelerini yaptırması, ondan sonra gelen padişahların da "Sanata" ilgi göstermelerine yol açmış, Fatih bu bakımdan da kendinden sonra gelenlere öncü olmuştur. Osmanlı Resim sanatında portreler, az sayıda da olsa varlıklarını korurken, minyatür sanatı da olanca hızıyla "Osmanlı resmine" renk getirmektedir. Fakat portre resminin getirdiği farklı soluk, resim sanatı içinde çok önemli bir yer işgal etmektedir. Fatih'in vefatından 6 ay evvel yaptırdığı portrede; yüzünün solukluğu ve hastalığı adeta açıkça belli olmaktadır. Yüzde yanak kemikleri çıkık, burnu daha şahin, sık bıyıkları ağzını örtmüş olmasına rağmen, Fatih'in kendinden emin, vakur hali göz doldurmaktadır. Bu portrenin gerçekçiliğinden etkilenen Giovanni Mani isimli bir Domenik rahibi, 1480 senesinde portreyi gördüğünde Fatih'in yakında öleceğini söylemekten kendini alamamıştır.

Fatih'in bizzat kendisi her zaman gerçekçi yaklaşımlardan yanadır. Bir rivayete göre; Bellini saraya ilk geldiğinde onun sanatından emin olmak için, kendi resmini yapıp getirmesini söylemiştir. Bunun üzerine, aynaya bakarak portresini yapan Bellini, Fatih'e resmi gösterdiğinde Sultan esere hayran olmuş aynı zamanda da sanatçının ustalığından emin olmuştur.

Yine başka bir rivayete göre; Fatih, Kapalı Çarşı Bedesteni'nde tebdil-i kıyafet dolaşırken bir dervişin kendisi hakkında çok güzel kasideler söylediğini işitmiştir. Bu olayı Bellini'ye nakleden Fatih'e, sanatçı olayla ilgili bir resim yapmıştır ve bu adam neye benziyor diye sorduğunda Bellini'nin Derviş için söylediği biraz deliye benziyor sözü üzerine Sultan da bu tanımlamayı doğrulamış; "çok doğru hatta cennet

bile gözlerinden belli oluyor” demiştir. Bellini’nin Fatih’e söylediği söz olan; “Siz, Büyük İskender’in bile başaramadığı çok büyük bir işi başardınız, neden hakkınızda methiye istemiyorsunuz?” sorusuna, padişahın verdiği cevap olan “Ben ancak akıllı insanların beni methetmesini isterim” sözü Fatih’in asil karakterine uygun bir cevap teşkil etmektedir.

Venedik’te doğan Bellini, 1507’nin Şubat’nda yine Venedik’te vefat etmiştir. İnsanlar ölürken, eserler yaşamaya devam etmektedir. Hikayeler ya da Rivayetler neyi anlatırlarsa anlatsınlar, kendi çapında gerçekleri gösteren “Realist Portreler”, aynadaki akisler gibi, tarihe mührünü vuran, güzel sanatlara unutulmaz payeler veren Fatih Sultan Mehmed’in portreleri örneği, Fatih gibi mümtaz bir şahsiyeti ve Bellini gibi usta sanatçıları da dünya durdukça sonsuzluğa taşıyacaklardır.

Doç. Dr. Berke İNEL,
Yıldız Teknik Üniversitesi Sanat ve Tasarım Fakültesi /
Türkiye.

Alıntı Kaynağı: Türkler, Cilt: 15 Sayfa: 419- 427

■ Kaynaklar:

- ◆ Abdulkadir Dedeoğlu, Osmanlılar Albümü, İstanbul 1980.
- ◆ Andre Clot, Fatih Sultan Mehmet, İstanbul 1991.
- ◆ Berke İnel, Osmanlı Devleti’nde Güzel Sanatlara Verilen Önem, Tarihi, Kültürü ve Sanat’ıyla III. Eyüp Sultan Sempozyumu Tebliğler Yayını (Eyüp Belediyesi Kültür Yayınları ve Kültür, Turizm Müdürlüğü).
- ◆ Franz Babinger, Mehmed The Conqueror and His Time, Princeton, 1992.
- ◆ İbrahim Artuk, Cevriye Artuk, Fatih’in Sikke ve Madalyaları, İstanbul 1946.
- ◆ Tuan, Gentile Bellini ve Sultan Mehmed-i Sani (1479-1480), İstanbul, 1909.
- ◆ Tahsin Öz, Fatih Sultan Mehmed II’ye Ait Eserler.

Şekillendiriş we heýkeltaraşlyk sungaty